

POPRAVIŠTĚ SLADKÉ FRANCIE

Francie, krásná země s množstvím historických památek, není jen pravlastí vytříbené kuchyně, dobrého vína a oděvní kultury, ale je také zemí bohatých a dramatických dějin. Po několik století udávala tón evropské politice a na jejím území se prolnuly mnohé lidské osudy, na nichž lze dobře dokumentovat, jak spletité mohou být cesty lidského života. Vyberme z těch dramatických příběhů francouzských dějin alespoň některé.

Na počátku dvanáctého století vznikl v Jeruzalémě jeden z největších a nejmocnějších křesťanských rytířských řádů ve dvanáctém a třináctém století, templářský řád *Pauperes commilitones Christi templique Salomonici* – Chudí rytíři Krista a Šalomounova chrámu, rytíři templu (lat. *templum* = posvátný okrsek, chrám, shromaždiště). Sídlili na hradě postaveném na troskách Šalomounova chrámu, zajišťovali bezpečnost poutníkům, kteří z přístavu Jaffa putovali do Jeruzaléma. Později

se účastnili křížáckých tažení. Spojovali dvě vlastnosti, nutné k vojenskému řemeslu: pohrdání nebezpečím a odřeknutí se pohodlí a vymožeností světa. V porovnání s johanity, pozdějšími maltézskými rytíři, kteří se původně starali zejména o nemocné poutníky, byli templáři bojovný, aktivní řád. Vždy byli povinni přijmout boj, nehledět na protivníkovu přesilu, nevydat nic z toho, co měli chránit, vítěze nesměli žádat o milost, rovněž nesměli dávat výkupné. Nikdy neodpočívali, nesměli přestoupit do jiných, tedy méně přísných řádů.

V bitvě na nich často záležel konečný výsledek. V méně šťastných chvílích neváhali, okázale pohrdající vlastní smrtí. Například roku 1250 v bitvě u egyptského města Mansúry, v níž byl poražen a zajat francouzský král Ludvík IX. řečený Svatý, templáři tvořili přední voj Francouzů, a když mladý a zbrklý hrabě d'Artois nedbal jejich dobře míněných rad a pronásledoval nevěřící až do města, cítili se natolik vázáni povinností, že ho následovali a byli do jednoho pobiti.

Oddaný, statečný a užitečný řád měl největší možná privilegia. Templáře směl soudit pouze papež, byl však příliš daleko, a tak se na něj obracel jen málokdo. Ve sporech směli být i svědky, natolik se jim důvěřovalo. Nemuseli platit cla, daně ani mýtné a stali se velmi bohatým řádem. Zájemců o členství v řádu bylo mnoho, ale výběr byl velmi přísný, papež Inocenc III. považoval za čest, že se mohl stát přidruženým členem řádu, zatímco francouzský král Filip Sličný o přijetí žádal marně.

POPRAVIŠTĚ SLADKÉ FRANCIE

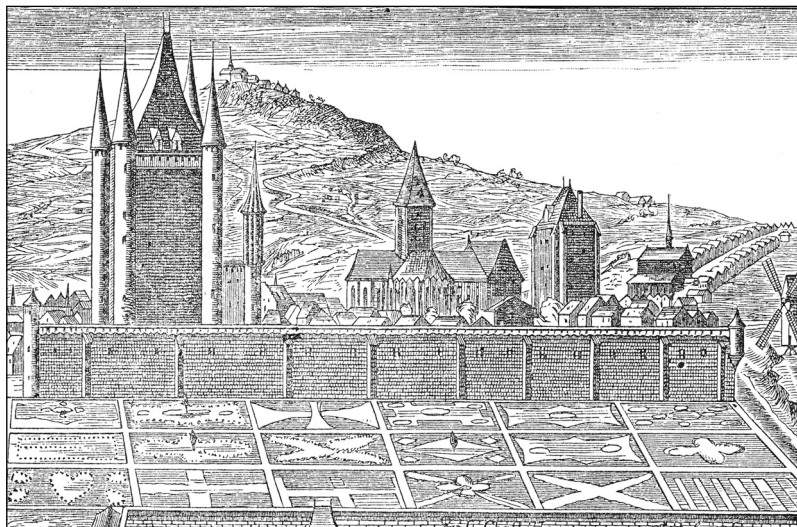

Václav Hollar (1607-1677): Velmistř templářů. Nedatovaná rytina z archivu univerzity v Torontu

Templářští rytíři. Kresba v romantickém pojetí 19. století

Když křížové výpravy skončily, velmistr Jacques de Molay přesídlil do Francie, kde měli templáři nejvíce statků. Jejich střediskem se stal palác Temple v Paříži, v okolí žili služebníci řádu, jeho přátelé a sympatizanti. Vznikla městská čtvrť, která tvořila celou třetinu tehdejší Paříže. Řádové domy měly právo azylu, čehož využil král Filip Sličný roku 1306, když ho pronásledoval

Templářská citadela v Paříži; ve velké věži byla za Francouzské revoluce vězněna královská rodina

vzbouřený lid. Pařížský Templ byl střediskem řádu a konala se zde zasedání generální kapituly, na níž závisely provincie Portugalsko, Kastilie a Leon, Aragon, Mallorca, Německo, Itálie, Apulie, Sicílie, Anglie a Irsko. Věž z roku 1222 stála ještě v době Velké francouzské revoluce, byla v ní vězněna královská rodina a Ludvíka XVI. odtud v kočáře vezli na popraviště.

Poté co templáři odešli ze Svaté země, začala odumírat jejich vojenská činnost a mnozí členové řádu se začali věnovat hospodářským cílům, přesněji – hromadění majetku, třebaže pozdější představy o pokladech řádu byly nepochybně zveličené. Doloženo však je, že král Filip Sličný si od templářů půjčoval velké sumy. Když pak u nich v roce 1306 našel azyl před vzbouřenými poddanými, zřejmě měl možnost jejich poklady spatřit; rytíři

CESTA NA POPRAVIŠTĚ

byli příliš důvěřiví, ale také hrdí a před králem nic neskrývali. Pravděpodobně tehdy Filipa Sličného ovládlo pokušení. Měl sice mnoho peněz, ale potřeboval víc. Vítězství u Mons-en Puelle ho přivedlo málem na mizinu, byl donucen vzdát se vlámské části Flander, musel odvolat nové daně, proti kterým se bouřili poddaní v Normandii, Židé už byli ze země vyhnáni. Majetek templářů se mu takřka přímo nabízel, navíc krále dráždili tím, že tvořili

Král Filip IV. Sličný (1268–1314)

POPRAVIŠTĚ SLADKÉ FRANCIE

stát ve státě, královské moci nepodléhali, soudit je mohl pouze papež. Navíc vzdoropapež Kliment V. (vl. jm. Bertrand de Goth, arcibiskup v Bordeaux), sídlící v jihofrancouzském Avignonu, byl pod silným francouzským vlivem, z této strany se Filip Sličný nemusel ničeho obávat. Tak se stalo, co se dalo čekat (jako by se potvrdilo, že pátek třináctého nepřináší nic dobrého):

V pátek 13. října 1307 byl velmistr Jacques de Molay zatčen a s ním sto čtyřicet templářů, kteří právě dleli v Paříži. Další desítky pozatýkali v celé Francii. Úder to nebyl nečekaný, a templáři

Velmistr Jacques de Molay (1243/4–1314)

o něm nemohli nevědět, ve své pýše však stále věřili, že král se takového činu neodváží. Filip se ale ještě téhož dne osobně dostavil do Templu, nechal sem dopravit svou pokladnici a přivedl armádu úředníků, kteří začali sepisovat inventář. Touto konfiskací se z krále stal boháč. Panovníkovo chování také naznačovalo, že templáři jsou již odsouzeni a je nemyslitelné, aby je soud osvobodil. Také nemůžeme tvrdit, že následující soudní jednání nebylo zmanipulované. Templáře postupně obvinili z popírání Ježíše Krista, plivání na kříž, sodomie, tajného spolku s ďáblem, pokusů se saracénskou magií, z orientálních pověr. Sice není vyloučeno, že některé zvyky a pověry blízkého Východu templáři skutečně praktikovali, zejména v době, kdy tam žili, ale celkově má obžaloba pečeť náboženské nesnášenlivosti. Soud obžalované obvinil z takových zločinů, aby v žádném případě osvobození být nemohli.

Papež Kliment V. zákrok nepodporoval, ale ani se proti němu nepostavil, cítil se zavázán, papežská tiára se na jeho hlavě octla z velké části i díky francouzskému králi.

Uvězněné templáře vyslychali na mučidlech, neváhali použít velmi kruté a méně obvyklé způsoby. Jeden z vyslychaných byl například pověšen za genitálie, rytíř Bernard Dugué de Vado, kterému drželi nohy nad žhavým uhlím, při pozdějším soudním jednání ukazoval dvě kosti, které mu vypadly z pat. Nelze se divit, že mnozí templáři včetně velmistra de Molaye zločiny proti Kristu přiznali. Papež posléze projevil snahu uspořádat církevní inkviziční proces a templáři začali hromadně odvolávat, co předtím na mučidlech přiznali. Král však svou kořist už nepustil.